

COLUMNS | 22 NOVEMBER 2021

WIJ ALLEN ZIJN RACISTEN

Auteur: Dr. Michael M.Tophoff

Leestijd: 2 min

Het is 'bon ton' om racisme ver van ons te werpen. Wij zijn niet alleen geen racist, we staan, zonder vooroordeel, open voor diversiteit.

Witte mensen steunen demonstraties van Black lives matter, Zwarte Piet kan echt niet meer, standbeelden van helden van vroeger moeten gesloopt en excuses voor hun wandaden officieel geformuleerd. Wij zijn, in Europa, immers kinderen van De Verlichting, wordt er trots gezegd, voor het gemak vergetend dat Kant een racist bij uitstek was. Er is een steeds wijder genderspectrum en de taal wordt gezuiverd van mannelijk taalgebruik. Deze eeuw lijkt de eeuw van de identiteit te worden – zowel met feesten in alle kleuren van de regenboog, maar ook met moorddadig geweld.

Het verwelkomen van diversiteit vinden we ook in de hedendaagse organisaties waarin, zegt men, discriminatie en vooroordeel geen plek hebben. Iedereen is welkom, en dat geldt, als een logische paradox, met name voor vrouwen en personen van kleur. Het identiteitsdiscours vult dagelijks ruimte in de media, van extreemlinks tot extreemrechts, gepaard aan alle emoties die daarbij lijken te horen.

Identiteit omschrijf ik als een narratief construct over individuen, groepen en naties, gebaseerd op ras, religie, geslacht of politieke oriëntatie, in welke samenstelling dan ook. Identiteit biedt veiligheid: 'Ik behoor tot deze groep en samen zijn we sterk', maar tegelijk is identiteit de wortel van bijna elk conflict: zowel interpersoonlijk: 'ik' tegenover 'jij', als tussen groepen en naties: 'wij' tegenover 'zij'.

Identiteit heeft een stevige sociale en neurologische basis. Door geboorte en vaak door rituelen wordt de persoon

AUDIT

MAGAZINE

geïdentificeerd als behorend tot een bepaald volk en soms tot een bepaalde religie. De persoon gaat zich niet alleen zelf identificeren als lid van een of meerdere clan(s) (bijvoorbeeld Zweed en protestant), maar wordt ook door anderen geïdentificeerd en zodoende geframed als 'gelijk' of 'verschillend', als 'vertrouwd' of als 'vreemd'.

Het blijkt dat reeds het brein van de witte peuter een onderscheid maakt tussen vertrouwde witte en vreemde gezichten van kleur. Vooroordeel is aangeboren. Een morele oproep om er vooral geen vooroordeel op na te houden, heeft weinig zin. Het gaat er niet om geen vooroordeel te hebben, maar het gaat om de wijze waarop we met onze vooroordelen omgaan. Er bestaat immers, om met de filosoof Gadamer te spreken, een vooroordeel tegen het vooroordeel.

De meest gangbare positionering tegen racisme en vooroordeel wordt actueel gepresenteerd onder de paraplu van inclusiviteit. Hierbij wordt 'de ander' niet alleen niet uitgesloten, maar is zij deel van ons: 'Wij zijn allen Gods schepselen', 'Wij zijn allemaal gelijk'.

Inclusiviteit echter, als vorm van universalisme, ontkennt of bagatelliseert verschil. Inclusiviteit doet fundamenteel onrecht aan wat ik noem de unieke en waardevolle singulariteit van ieder levend wezen in zijn specifieke samenstelling van kleur, religie, seksuele voorkeur, et cetera. Gerespecteerd in hun singulariteit dienen mensen te worden erkend in hun verschillen terwijl zij toch deel uitmaken van één systeem van levende materie waaruit zij voortkomen en waarnaar zij terugkeren.

Over

Dr. Michael M. Tophoff is klinisch psycholoog en behaalde een master of theology and religion aan de VU. Hij doceert personal skills aan de UvA Business School (EMIA) en is research fellow aan de VU.

Tags: Michael Tophoff

Bron url: <https://auditmagazine.nl/columns/wij-allen-zijn-racisten-2/>